

ΣΥΜΒΟΛΕΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΤΙΡΙΟΔΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ ΣΤΟ ΑΡΓΟΣ

- Σ' αυτό γεννήθηκε, κατά μία άποψη, ο Χαρίλαος Τρικούπης.
- Καταρρέει, εγκαταλειμμένο από την Αγροτική Τράπεζα.

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

Συνέχεια (Β' μέρος)

Η γέννηση του Χαρ. Τρικούπη

Είναι γενικά, λίγο - πολύ, αποδεκτό ότι ο Χαρ. Τρικούπης γεννήθηκε στο Ναύπλιο. Η πληροφορία αυτή, παρόλο που δεν έχει επιβεβαιωθεί μέχρι σήμερα με ντοκουμέντα και με αδιάσειστο τρόπο, επιβεβαιώνεται από τον ντόπιο ιστορικό του Ναυπλίου Μιχ. Λαμπρινίδη, στη χειρόγραφή και ανέκδοτη "Ναυπλία" του, που την προόριζε για δεύτερη έκδοση του ομώνυμου έργου του. Στο χειρόγραφο αυτό³⁸ αναφέρει ότι η Αικατερίνη Τρικούπη, σύζυγος του Σπυριδωνα, γέννησε τον Χαρίλαο στις 4.7.1832 στο σπίτι του Θ. Κολοκοτρώνη, που βρισκόταν απέναντι από το Διοικητήριο (αργότερα Δημαρχείο και σήμερα Δημοτική Πινακοθήκη του Ναυπλίου). Τον Χαρίλαο βάπτισε ο Μιαούλης και, κατά τον Λαμπρινίδη, του δόθηκε το όνομα Χαρίλαος για τη χαρά των Ελλήνων από την επίσημη αναγνώριση της ανεξαρτησίας της Ελλάδας και την επιλογή του Όθωνα ως πρώτου ηγεμόνα της.

Ο θάνατος του Χαρίλαου Τρικούπη, στις αρχές του 1896, προκάλεσε και στο Άργος ζωντανές συζητήσεις, αφού είχε κρατηθεί στην κοινή γνώμη η ανάμνηση της οικοδόμησής του σπιτιού του πατέρα του. Ο τοπικός λόγιος και ιστορικός του νεότερου Άργους Δημ. Βαρδουνιώτης δημοσίευσε, την 7.4.96, πρωτοσέλιδο άρθρο σε τοπική εφημερίδα³⁹, υπό τον τίτλο "Ο Χαρ. Τρικούπης Αργεΐος", και με τον υπότιτλο "περιεργός βιογραφική σημείωσις". Το άρθρο αυτό παραμένει αναξιόπιστο, μέχρι σήμερα, από τους βιογράφους και όσους ασχολήθηκαν με τη ζωή του Χαρ. Τρικούπη⁴⁰, γι' αυτό και παραβέτομε τα πράγματι αξιοπερίεργα κύρια σημεία του.

Ο Βαρδουνιώτης μεταφέρει πληροφορίες του Εμμ. Σωτηρόπουλου, "αρχαίου δικηγόρου

του Άργους", όπως τον αποκαλεί, άνω των 80 ετών τότε και με ισχυρή μνήμη, όπως βεβαιώνει ο Βαρδουνιώτης, δηλώνοντας πάντως ότι αφήνει σε άλλους τη διασαύρωση των σχετικών στοιχείων, αν και ο ίδιος ο Σωτηρόπουλος ζητά να ερευνηθεί η δικογραφία γύρω από το άρθρο του Τρικούπη "Τις πταίες", όπως και το μητρώο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σημερινή, πάντως, έρευνα του υπεύθυνου των Αρχαίων Αργολίδας κ. Δημ. Γεωργόπουλου δεν έφερε σε φως στοιχεία για τη γέννηση του Χ. Τρικούπη στο Ναύπλιο.

Κατά τον Σωτηρόπουλο, λοιπόν, ο Σπ. Τρικούπης έφτασε στο Ναύπλιο το 1824 και αγόρασε από την τότε Κυβέρνηση γαίες στο χωριό Αβδήμητη, τις οποίες το 1828-30 μετاپώλησε σε τρεις επιφανείς Ναυπλιώτες (Γ. Αντωνόπουλο, Γ. Κωτσάκη και Μιχ. Ιατρό). Με το χρηματικό ποσό που έλαβε μπόρεσε να κτίσει τα σπίτια του Άργους και του Ναυπλίου. Το 1830, λέει κατηγορηματικά ο Σωτηρόπουλος, αποκορύφοντας ρητά το 1832, γεννήθηκε ο Χαρίλαος, μόλις είχε ολοκληρωθεί το σπίτι του Άργους. Στο Άργος κατοικούσαν τότε και πολλοί Έλληνες αντικαποδιστριακοί, όπως ο Μαυροκορδάτος, ο Νέγρης και ο Πολυζωΐδης, που συναντιώταν στο νεότεριο σπίτι για διαβουλεύσεις.

Ο Χαρίλαος βαπτίσθηκε στο ναό του Αγ. Κωνσταντίνου (πρώην τουρκικό τζαμί⁴¹), που τότε είχε ανακαινισθεί από τον αρχμανδρίτη Καισάριο και τον πρώην Ηλιούπολεως αρχιερέα Άνθιμο, πολύ γνωστόν κατά την Καποδιστριακή εποχή. Το βάπτισμα έγινε με τρόπο επίσημο και μεγαλοπρεπή, το μυστήριο τέλεσε ο Άνθιμος, και ανάδοχος ήταν ο αρχιεπίσκοπος Βρεσθένης και φίλος του Τρικούπη, που έδωσε το όνομα Χαρίλαος. Ο Σωτηρόπουλος βεβαίωσε ότι ήταν κι ο ίδιος παρών στο βάπτισμα κι ότι μάλιστα πήρε και "μαρτυρικά".

1. Απρίλιος 1998: Η οικία Τρικούπης από ανατολικά. Έχει γίνει επιδρόμωση της στέγης και σφραγισθούν τ' ανοίγματα του ισόγειου.

2. Τμήμα του κήπου σε άγρια κατάσταση και άποψη του παρεκκλησίου του Αγίου Χαράλαμους από βύθια. Τα πεύκα ξεραίνονται από επιδρομή κάμπας.

Μετά την κηδεία του Χαρ. Τρικούπης, και στο αμέσως επόμενο φύλλο της ίδιας εφημερίδας⁴², ο Βαρδουνιώτης επανέρχεται στο ίδιο θέμα με μικρό σημείωμα του, όπου καταγράφει άλλη πληροφορία, σύμφωνα με την οποία ο Σπ. Τρικούπης, μετά τη βάπτιση του γιου του, οικοδόμησε στο ανατολικό άκρο του κήπου του σπιτιού του μικρό ναό, με το όνομα εκείνου και για να τιμήσει τη μνήμη του Αγ. Χαράλαμους. Το εκκλησάκι αυτό διατηρείται μέχρι σήμερα, και στο σχέδιο πόλης του 1831 διακρίνεται σημείο που υποδεικνύει τη θέση του. Στο μεθεπόμενο φύλλο της εφημερίδας⁴³ ο Βαρδουνιώτης επανέρχεται και πάλι, παραθέτοντας άλλη μαρτυρία, του πρώην βουλευτή Αργούς Ιω. Ζωγράφου, που τότε βρισκόταν στο Μεσολόγγι, ο οποίος είχε προτείνει στον Χαρ. Τρικούπη να θέσει υποψηφιότητα βουλευτή στο Αργος, στη θέση του ίδιου και πριν από τις "μοιραίες" εκλογές. Ο Ζωγράφος έγραφε πως ο Τρικούπης του απάντησε κατά λέξη ότι δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα δεν είχε λόγω εγκαταστάσεως, είχε όμως λόγω γεννήσεως, αφού το Αργος θεωρείται ως τόπος της γέννησής του, βεβαιώνοντας ότι ο πατέρας του έκτισε σπίτι εκεί, που συνέχιζε να αποκαλείται "οικία Τρικούπης". Στη συνέχεια, όμως, είπε ότι η οικογένειά του κατέφυγε στο Ναύπλιο για λόγους ασφαλείας, ότι εκεί γεννήθηκε και ότι η οικογένειά του επανέκαμψε στο Αργος και παρέμεινε εκεί, "της τάξεως αποκαταστάσης". Αντιφατικές μαρτυρίες, από τις οποίες η πρώτη έχει το πλεονεκτήματα ότι εκφέρεται από αυτόπτη και παρόντα μάτρυρα.

Η μετέπειτα τύχη του σπιτιού

Αναφερθήκαμε στην πώληση του σπιτιού, το 1847, από τον Σπ. Τρικούπη στον Π. Α. Κυπαρίση. Η πληροφορία αυτή παρέχεται κατ'απολύτως επίσημο τρόπο στο συμβόλαιο μεταώλησης του σπιτιού από τη χήρα του Π. Α. Κυπαρίση και τον θετό γιο του στον τότε Πρωτοδική Αργούς και, μετέπειτα, Εφέτη Νικόλαο Οικονόμου, που ενεργούσε διά πληρεξουσιού του. Ο Νικ. Οικονόμου είχε το υποκοριστικό "Κολέττης" (Νικολάκης) αργότερα (άγνωστο πότε) το όμικρον άλλαξε σε ωμέγα και το υποκοριστικό μεταράπηκε σε δεύτερο επίθετο

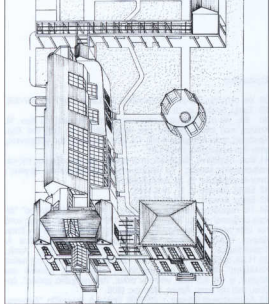
(Κωλέττης), που το έφεραν επίσημα οι απόγονοί του. Το αναφερόμενο συμβόλαιο συντάχθηκε την 28.5.1891 ο συμβολαιογράφος Πειραιά Νικ. Βουτυράς και μεταγράφηκε στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Αργούς (τόμος 90/174 του τοπικού Υποθηκοφυλακείου). Ο αγοραστής αναγράφεται σ'αυτό με μόνο το επώνυμο Οικονόμου.

Σημαντική είναι η περιγραφή του ακινήτου. Σύμφωνα με το συμβόλαιο αυτό, μεταβιβάζεται ένα περιτοιχισμένο κτήμα 7-8 στρεμμάτων, αποτελούμενο "από τας εν αυτώ διαφόρους οικίας, διαφόρους άλλας οικοδομάς" (που δεν κατονομάζονται ειδικότερα), από κήπο και διάφορα οπωρόφορα και μη δέντρα, με πηγάδι και με δεξαμενή. Είναι άγνωστο αν η αναφερόμενη έκταση είναι εκείνη που αρχικά δόθηκε στον Σπ. Τρικούπη (την οποία πιθανώς και διατήρησε ή και επαύξησε), ή αν αντίθετα ήταν ο Π. Α. Κυπαρίσης που επαύξησε την αρχικά περιορισμένη τυχόν ιδιοκτησία του 1847.

Από το τέλος του 19ου αιώνα μέχρι το 1940 η τοπική μνήμη διατηρεί ζωνήρα την ονομασία του σπιτιού ως "οικία Τρικούπης", και συγκεκριμένα απήχηση της συναντάμε στον τοπικό Τύπο, ως απλή αναφορά, ή σε ειδικά άρθρα με μινεία παλαιών κτιρίων του Αργούς⁴⁴. Είναι χαρακτηριστικό ότι με τις ανακατατάξεις του Β' Παγκοσμίου πολέμου και του Εμφυλίου η ονομασία αυτή εξαφανίζεται και το σπίτι αποκτά το κατασκευασμένο όνομα των τελευταίων ιδιοκτητών ("σπίτι του Κωλέττη"), ενώ οι επίζυξες

5. Αίγυα. Σπίτι Τρικούπης.

δύο κόρες του Εμμ. Οικονόμου αποκαλούνται "πυργοδέσποινες"). Ο γράφων θυμάται το εσωτερικό του, ενός κομψού παλαιού "αρχοντικού", με πολύ γούστο διακοσμημένο και επιπλωμένο και πολλά γοητεία, σε μια πόλη όπου ακριβώς το κοινό γούστο είχε αρχίσει να φθίνει ραγδαία, κατά το αθηναϊκό άλλωστε πρότυπο. Οι φωτογραφίες που δημοσιεύουμε, του αρχιτέκτονα Πέτρου Ξηγαρόπουλου, ο οποίος κατάφερε να "δεισθώσει" στο εσωτερικό του, όταν πια το σπίτι είχε αγοραστεί από την Αγροτική Τράπεζα και αφού εγκαταλείφθηκε από τους ενοίκους του, δίνουν ίσως μια αμυδρή ιδέα στους υποψιασμένους.

Το σπίτι του Τρικούπη χαρακτηρίστηκε διατηρητέο από το μοναδικό προεδρικό διάταγμα του τότε ΥΧΟΠ, που ξεκίνησε με πρωτοβουλία του Γ. Πλυτά και ολοκληρώθηκε και προωθήθηκε σθεναρά από τον Αντ. Τρίτη. Λέμε μοναδικό, διότι ούτε πριν ούτε μετά από αυτό εκδηλώθηκε η παραμικρή κρατική μέριμνα για συνθετική προστασία του νεότερου Άργους. Κατά το διάταγμα του (της 20-7-82, ΦΕΚ 401, Δ' 20-8-82) προσέφυγαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας ο γιος και οι δύο κόρες του Εμμ. Οικονόμου (όπως προσέφυγε και ο Δήμαρχος Άργους Γ. Πειρουήης και ο ιδιοκτήτης του σπιτιού του Μακρυγιάννη). Με εισηγητή τον τότε σύμβουλο και σημερινό Πρόεδρο του δικαστηρίου, κ. Β. Μπιοτόπουλο, το δικαστήριο απέρριψε και τις τρεις αιτήσεις (του Δημάρχου ως απαράδεκτη), κρίνοντας ότι το π.δ. ήταν επαρ-

κώς αιτιολογημένο, ενώ προχώρησε στη διατύπωση ενός πολύ σημαντικού για τη νομολογία σκεπτικού ως προς τον χώρο που περιβάλλει το σπίτι του Τρικούπη, θεωρώντας ότι ορθά το π.δ. απαγόρευσε την κατάτμησή του, και κατά συνέπεια απορρίπτοντας τον σχετικό λόγο ακυρώσεως που είχε προβληθεί (απόφαση 430/1984).

Προτού το Σ.τ.Ε. εκδώσει την απόφασή του, το ΥΠΠΟ προέβη στον χαρακτηρισμό μόνο της οικίας ως έργου τέχνης (απόφαση της Μ. Μερκούρη της 22.2.1983, ΦΕΚ 229, Β', 28-4-83), με τρόπο αρκετά πρόχειρο (λ.χ., κατέληγε με το ότι το κτίριο κτίσθηκε το 1830 από τον ... Κωλέττη!). Και η απόφαση αυτή προσβλήθηκε στο Σ.τ.Ε., που με την απόφασή του αρ. 1131, τον Μάρτιο του 1985, την αγέρριψε.

Τον Φεβρουάριο, ο εγγονός του Εμμ. Οικονόμου και οι δύο κόρες του μεταβίβασαν στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, έναντι τιμήματος 49,5 εκατομμυρίων, την όλη ιδιοκτησία, δηλαδή, κατά τους όρους του πωλητηρίου συμβολαίου, "έν περιμανδρωμένον οικοπέδον, κείμενον εντός της πόλεως Άργους (...), εκτάσεως τ.μ. 3.127 ή όσης είναι [sic, διότι από το 1977 είναι υποχρεωτικό το ακριβές τοπογραφικό του ακινήτου], μετά της εν αυτώ πεδαικαιωμένης διωρόφου μεθ' υπογείου οικοδομής, επιφανείας αυτής τ.μ. διακοσίων πενήκοντα (250) περίπου [sic] και του εν αυτώ παρεκκλήσιου, εμφανιζόμενον κατά το κύριον τμήμα του, επιφανείας 33,065 τ.μ.". Το συμβόλαιο αυτό γράφηκε στα βιβλία του Υποθηκοφυλακείου Άργους – που, ως σημειωθεί, έχει συμβόλαια από το 1858, γι' αυτό και δεν βρίσκεται εκεί το συμβόλαιο του 1847 – την 1.4.85 (τόμ. 572/30). Στο πωλητήριο μνημονεύεται βεβαίως όλη η σειρά διαδοχής ιδιοκτητών, και η μεγάλη διαφορά που επισημαίνεται ως προς την όλη έκταση, σε σχέση με την πώληση του 1891, οφείλεται σε ρυμοτομίες και πιθανώς σε άλλες τμηματικές πωλήσεις, παλαιότερα.

Από τότε αρχίζει η απίστευτη περιπέτεια του κτιρίου, από την αδιαφορία και αδιαφάνεια που επιδεικνύει η Διοίκηση της ΑΤΕ, αν και οχλείται συνεχώς ώστε να προληφθεί η ολοκληρωτική κατάρρευσή του, αφού σήμερα η στέγη του έχει υποστεί καθίζηση. Το περιεργό είναι ότι αρχιτεκτόνας της (ο κ. Αλέξ. Τριποδάκης) έλαβε εντολή και έχει εκπονήσει σχέδια ανέγερσης το-

3. Α. Τριποδάκης: σχέδιο-όψη του προτεινόμενου συγκροτήματος για το υποκατάστημα της Αγροτικής Τράπεζας Άργους.

4. Α. Τριποδάκης: σχέδια όψεων της οικίας Τρικούπη (αναστηλωμένη) και των νέων κτηρίων του υποκαταστήματος της Αγροτικής Τράπεζας Άργους.

Σημ. Δωροβήνη: στο σχέδιο περιλαμβάνεται και αποκατάσταση του όλου περιβάλλοντος χώρου. Ελπίζουμε ότι αυτό δεν σημαίνει και ολοκληρωτική κοπή των υπαρχόντων αυθωνών δένδρων.

6. Αίγινα. Σπίτι Τρικούπη.

πικού υποκαταστήματος βόρεια του κτιρίου, ότι έγιναν οι πρώτες εκσκαφές και αποκαλύφθηκαν σημαντικές αρχαιότητες, που κάλλιστα μπορούν να διατηρηθούν στα υπόγεια του κτιρίου, δίνοντας και ένα από τα παράδειγμα στους γηγενείς. Τα σχέδια του Αλ. Τριποδάκη έχουν ήδη εκτεθεί δημόσια και έχουν προκαλέσει σχόλια σε ειδικευμένο περιβάλλον⁴⁵.

Το 1993 σημειώθηκαν βανδαλισμοί στο κτίριο και στο εκκλησάκι, από κάποιους "χρυσοθήρες" (όπως λέγεται), που αναζητούσαν θησαυρούς σ' αυτό. Η Αρχολογική Οικολογική Εταιρεία έστειλε σχετικό έγγραφο στον Δ/ντή Τεχνικών Υπηρεσιών της ΑΤΕ, στο οποίο δεν πήρε ποτέ απάντηση⁴⁶. Λίγες μέρες αργότερα δημοσιεύθηκε στο "Επταήμερο" της *Καθημερινής* εμπειρισταμένο άρθρο του Ν. Βατόπουλου, με φωτογραφίες του Π. Σηγαρόπουλου, που κι αυτό δεν προκάλεσε απολύτως καμία αντίδραση της ΑΤΕ⁴⁷. Από τότε μέχρι σήμερα πολίτες του Άργους και ο τοπικός τύπος δεν παύουν να διαμαρτύρονται για την κατάσταση του σπιτιού⁴⁸, ενώ σημειώθηκε μια περιέργη εξέλιξη: ανώτερο στέλεχος της ΑΤΕ να "υποσχεθεί" στον Δημο Άργους τη ... μεταβίβαση του σπιτιού σε αυτόν, έναντι (λέγεται) παραχώρησης τμήματος της κεντρικής πλατείας της πόλης!...

Σημειώνουμε ότι, με τον Δήμο επισπευδόμενα, χρονίζει επί μία δεκαετία το θέμα της αναστήλωσης και επανάχρησης των Στρατώνων Καποδιστρια (με εντελώς άδηλη προοπτική), ενώ χρειάστηκαν πέντε χρόνια για να βαφεί εξωτερικά το μέγαρο Κωνσταντόπουλου και να στερεωθούν κάποιες εσωτερικές τοιχογραφίες του, και ενώ όλο το εσωτερικό του παραμένει σε ημερησίως κατάσταση, από την οποία "εμφελέθηκε καλλιτεχνικά", πρόσφατα, και το "Φεστιβάλ Άργους".

Οιαδήποτε προφορική επαφή με στελέχη της Αγροτικής Τράπεζας παραμένει ατελέσφορη, προκαλώντας απαντήσεις υπεκφυγής ή συναντώντας τη συστηματική "απουσία" των αρμοδίων. Εμπρός στην κατάσταση αυτή, ούτε το ΥΠΕΧΩΔΕ ούτε ο Δήμος Άργους κάνουν χρήση της νόμιμης ευχέρειας που τους δίνει π.δ. του 1988 (σε εφαρμογή διάταξης του οικιστικού νόμου 1337/83) και αρνούνται να επέμβουν για στοιχειώδη, έστω, αναστήλωση του κτιρίου. Εκατό χρόνια από τον θάνατο του Χαρίλαου Τρικούπη και εκατόν είκοσι τρία από τον θάνατο του πατέρα του φαίνεται να υπάρχει μια "συνωμοσία σιωπής" και αδιαφορίας για τη διάσωση του σπιτιού τους στο Άργος*...

Νοεμβάριος, 2-3 Μαΐου 1997

* Είχε παραδοθεί προς δημοσίευση το παρόν άρθρο, όταν η Ελληνική Εταιρεία και αργότερα ο Δήμος Άργους προέβησαν σε νέα διαβήματα προς την Αγροτική Τράπεζα για την κατάσταση του οικισμού. Για πρώτη φορά δόθηκαν απαντήσεις, που όμως δεν περιείχαν τίποτε το συγκεκριμένο περί το πρακτικό. Τον Φεβρουάριο του 1998 επιδιορθώθηκε η στέγη του κτιρίου. Μέχρι σήμερα αυτή είναι η μόνη εργασία συντήρησης του κτιρίου και του χώρου που το περιβάλλει.

5.5.98

Σημειώσεις

38. Χρ. στη Δημ. Βιβλιοθήκη Ναυπλίου "Ο Παλαμίδης", σσ. 397-398.
39. Εφημ. *Δανάος*, φ. 16.
40. Βλ. για παράδειγμα εμπειριστατική επιστολή του Κων. Μ. Καλλία, που επανελημμένα έχει σχοληθεί με τη ζήη του Χαρ. Τρικούπη, στην *Καθημερινή* της 1.4.1981, και άλλη, του γραφόντος, στην ίδια εφημερίδα, της 8.4.81.
41. Βασ. Δωροβίνη, "Συμβολές στην ιστορία της κτιριοδομίας της καποδιστριακής εποχής", (Το αρχαιολογικό νοσοκομείο του Άργους", στην *Αρχαιολογία*, τχ. 33, Δεκέμβριος 1989.
42. Εφημ. *Δανάος*, φ. 17, 14.4.1896.
43. Εφημ. *Δανάος*, φ. 19, 28.4.1896.
44. Για παράδειγμα βλ. εφημ. *Δανάος*, φ. 66, 17.1.1896, άρθρο "Δίκαια αιτήματα", εφημ. *Λαός*, φ. 2, 6.1.1901, άρθρο: "Το Άργος κατά τον 19όν αιώνα", εφημ. Άργος, φ. 239, 2.3.1915, άρθρο για τον Σπύρ. Τρικούπη, περιόδω Ηρόα, φ. 3, Φεβρ.-Μάρτ. 1938, άρθρο Α. Τσασκούλου: "Το Άργος κατά τον 19' αιώνα", εφημ. *Αστία*, 26.11.39, άρθρο του ίδιου με τίτλο: "Σύγχρονοι οικοδομικοί οιωνοί Καλλέργη", αλλά και αναδημοσίευση στην εφημ. *Χρονικά του Άργους*, φ. 48, 6.3.1932, υπό τον τίτλο: "Ανηνομημένα χρόνια", άρθρο από την εφημ. Άργος, Μάρτιος 1906.
45. Αρχαιολογικά Θέματα, τ. 22/1988, άρθρο Δ. Φιλιππίδη, "Ανάγνωση ή από-γνωση της παράδοσης", σσ. 58-61.
46. Έγγρ. αρ. 22/1-2-93, που κατατέθηκε στην ΑΤΕ, αρ. πρωτ. 4479/3.2.93.
47. *Καθημερινή* της 14.2.93 και διορθωτική επιστολή μου στο φ. τχ. 282.93. Δύο υπάλληλοι της ΑΤΕ δήλωσαν ότι διαπρήστη έγινε επί γυφούς, το ... 1970!
48. Μέχρι και περιβαλλοντική Ομάδα του 2ου Γυμνασίου Άργους ασχολήθηκε ειδικά με το σπίτι και κατέθεσε υπόμνημα στον Διευθυντή της ΑΤΕ Άργους, που υποθέτω ότι το "διεβάλεσε αρμοδίως", δίχως κι αυτός να λάβει απάντηση (βλ. εφημ. Άργος *Παρατηρήσεις* (12.6.96) και *Αργολίδα* (13.6.96)).

Οι φωτογραφίες είναι των: Β. Δωροβίνη, Π. Σηγαρόπουλου (στον οποίο ιδιαίτερα οφείλονται εκείνες του εσωτερικού του κτιρίου) και Ι. Σωτηρίου.

Contributions to the History of Public Building in the Capodistrian Era: The House of Spyridon Trikoupis in Argos

V. Dorovinis

The hundredth anniversary from the death of Charilaos Trikoupis was celebrated with solemnity in 1996. On this occasion various congresses and two exhibitions were organized in Athens and relevant studies and articles were also published. On the contrary, a minimum interest was shown in the concrete and material evidence connected with this politician, and especially in the houses that his father, Spyridon Trikoupis, had erected in Aigina, Nauplion and Argos. The phenomenon of indifference for the material testimonies, connected with historic persons who have played an important role in modern Greece, is expressed with all its intensity here as well. In this article we present a thorough account of the history of Spyridon Trikoupis' house in Argos, a brief reference to the other houses that he erected in Aigina and Nauplion and at the same time a complete documentation according to which Charilaos Trikoupis was born in Argos in 1830.

As regards Spyridon Trikoupis' house in Argos, we have the opinion that the thorough and complete publication of the history of this building is imperative for many reasons: First, it has been completely abandoned by the Agricultural Bank of Greece, the latest owner of the house for many years now; second the opportunity of the anniversary of Charilaos Trikoupis' death; third, the history of public building in the Capodistrian age in itself. The erection of this house in Argos caused so many reactions of the local society that Capodistrian himself was obliged to issue a decree that limited the extent of the granted national land for the building of houses inside the town. A final reason is the practice of both the mass media and academic community to deal only with issues concerning Athens. As a result, important data of our architectural heritage from the Greek periphery continue to remain in the fringe of interest and only if they are immediately threatened with destruction they attract a temporary public attention. Therefore, with the present article we would like to contribute to the inversion of this sad phenomenon.